

Vybrané druhy smluv a smluvních ujednání

Základem je právní jednání stran (projevení vůle navenek), a to buď jako:

- jednostranné právní jednání (např. uznání dluhu, jednostranný zápočet), nebo
- vícestranné právní jednání (nabídka/akceptace), jehož výsledkem je při shodě nabídky a jejího přijetí uzavření smlouvy.

Nabídka na uzavření smlouvy:

- a) kdo ji činí (pozor na zástupce),
- b) vůči komu nabídku činí (pozor na zástupce),
- c) co má být obsahem smlouvy (co nabízí),
- d) vůle být nabídkou vázán

Nabídka učiněná ústně nebo předložením druhé straně v písemné formě - musí být přijata bezodkladně, ledaže něco jiného plyne z jejího obsahu nebo z okolností, za nichž se stala.

Nabídka učiněná v písemné formě vůči nepřítomné osobě musí být přijata ve lhůtě uvedené v nabídce. Není-li lhůta uvedena, pak v přiměřené době povaze navrhované smlouvy.

Nabídka:

- odvolatelná,
- neodvolatelná (plyne-li to z jednání stran či okolností nabídky).

Zrušení neodvolatelné nabídky – jen pokud dojde návrh na zrušení dříve nebo aspoň současně s nabídkou

Přijetí nabídky – ten, komu je nabídka určena, projeví vůči navrhovateli souhlas s nabídkou.

Mlčení nebo nečinnost samy o sobě přijetím nejsou.

Ale přijetí konkludentně (jinak než slovy či písmem, např. kývnutí potřesení ruky, ano).

Příjemce nabídky – pokud vyjádření k nabídce obsahuje dodatky, výhrady, omezení nebo jiné změny, je

odmítnutím nabídky a považuje se za novou nabídku. Přijetím nabídky je však odpověď, která vymezuje obsah navržené smlouvy jinými slovy.

Smlouva je uzavřena, jakmile si strany ujednaly její obsah.

Forma smlouvy:

- ústní,
- písemná (buď zákon vyžaduje pro platnost smlouvy písemnou formu, nebo si to ujednají strany).

Možný problém – dokazování ústních smluv.

Pro převod nemovitostí (dar, prodej, směna) či jejich zatížení (zástavní právo, věcné břemeno, apod.) se vyžaduje ze zákona písemná forma, ověřené podpisy stran a vklad smlouvy do KN.

Pokud se smluvní strany neodchýlí od znění zákona (většina ustanovení v občanském zákoníku ohledně smluvního práva je dispozitivní, tedy smluvní strany se mohou od textu zákona odchýlit), platí ustanovení v občanském zákoníku.

Smluvní strany si mohou sjednat i takovou smlouvu, která není výslovně upravena v občanském zákoníku, pokud vymezí, co má být obsahem takové smlouvy.

Smlouvou o smlouvě budoucí - nejméně jedna strana se zavazuje uzavřít po vyzvání v ujednané lhůtě, jinak do jednoho roku, budoucí smlouvu, jejíž obsah je ujednan alespoň obecným způsobem.

Lze se domáhat nahrazení projevu vůle uzavřít smlouvu soudem.

Ze smluvního závazku je dlužník povinen:

- a) něco dát,
- b) něco konat,
- c) něčeho se zdržet,

d) nebo něco strpět

a věřitel je oprávněn to od něho požadovat.

Všeobecné obchodní podmínky (VOP) – pokud jsou základní podmínky uvedeny ve smlouvě, pak v případě dalších ujednání stran lze odkázat na VOP, ale má být druhé straně známé a doručené.

Změny smlouvy – pokud zákon nestanoví výslovně jinak (např. jednostranné započtení), tak jen dohodou smluvních stran.

Zánik závazku ze smlouvy

- a) Splnění – ideální způsob zániku závazku
- b) Dohoda
- c) Započtení (jednostranné nebo dohodou)
- d) Odstupné – vyplacení se ze závazku
- e) Splynutí – stejná osoba se stane věřitelem i dlužníkem

- f) Prominutí dluhu – zde pozor na daňové aspekty
- g) Výpověď – pokud je ujednáno, nebo stanoví-li tak zákon – vztah zaniká uplynutí doby
- h) Odstoupení – pokud je ujednáno, nebo stanoví-li tak zákon – podstatné porušení smlouvy
- i) Smrt nebo zánik věřitele/dlužníka – Plnění vázáno pouze osobně na věřitele či mělo být provedeno osobně dlužníkem
- j) Následná nemožnost plnění – objektivní nemožnost – nikoliv pouze za ztížených podmínek

Smlouvy podnikatel x spotřebitel

Zvýšená ochrana spotřebitele, jak při nákupu přímo v kamenném obchodě, tak na dálku

Smlouvy uzavírané se spotřebitelem na dálku či mimo provozovnu podnikatele:

- písemné informace před uzavřením smlouvy od podnikatele,
- informace o úplné ceně,

- možnost odstoupit bez udání důvodu od smlouvy do 14 dnů od plnění (informace o tom),
- vyloučení zakázaných ujednání,
- zákaz rozhodčích doložek (přesun rozhodování sporu mimo obecný soud) či doložek o příslušnosti soudu (volba místa soudu),
- povinnost informovat o způsobu mimosoudního řešení sporů ze smlouvy u ČOI

spotřebitel – možnost obrátit se na ČOI s podnětem

Vybrané druhy smluv:

Uznání dluhu

Uzná-li někdo svůj dluh co do důvodu i výše prohlášením učiněným v písemné formě, má se za to, že dluh v rozsahu uznání v době uznání trvá.

Placení úroků se považuje za uznání dluhu ohledně částky, z níž se úroky platí.

Plní-li dlužník dluh zčásti, má částečné plnění účinky

uznání zbytku dluhu, lze-li z okolností usoudit, že tímto plněním dlužník uznal i zbytek dluhu.

Ručení

Kdo věřiteli prohlásí, že ho uspokojí, jestliže dlužník věřiteli svůj dluh nesplní, stává se dlužníkovým ručitelem. Ručitelské prohlášení vyžaduje písemnou formu.

Ručení předpokládá platný dluh dlužníka; ručení lze poskytnout i pro dluhy budoucí nebo podmíněné, jakož i za soubor dluhů určitého druhu vznikajících dlužníku v určité době nebo soubor různých dluhů z téhož právního důvodu.

Věřitel má právo požadovat splnění na ručiteli, nesplnil-li dlužník v přiměřené lhůtě dluh, ač jej k tomu věřitel v písemné formě vyzval. Výzvy není třeba, nemůže-li ji věřitel uskutečnit nebo je-li nepochybné, že dlužník dluh nesplní.

Ručitel může vůči věřiteli uplatnit všechny námitky, které má proti věřiteli dlužník.

Pozor – závazek ručitele nezaniká tím, že primární dlužník projde oddlužením a nemusí plnit.

Směnka

Cenný papír – zvláštní režim dle zákona směnečného a šekového

SMĚNKA

Vdne.....
(vyplnit místo a datum vystavení směnky)

Dnezaplatím za tuto vlastní směnku panu
.....

částku.....,

slovy.....

BEZ PROTESTU

Splatno v

Výstavce/dlužník:

bytem

(podpis výstavce)

PER AVAL:
(směnečný ručitel)

(podpis směnečného ručitele)

Smluvní pokuta

Ujednají-li strany pro případ porušení smluvené povinnosti smluvní pokutu v určité výši nebo způsob, jak se výše smluvní pokuty určí, **může věřitel požadovat smluvní pokutu bez zřetele k tomu, zda mu porušením utvrzené povinnosti vznikla škoda.**

Sjednání smluvní pokuty nově nevyžaduje písemnou formu. (jak ale prokazovat?)

Zaplacení smluvní pokuty nezbavuje dlužníka povinnosti splnit dluh smluvní pokutou utvrzený.

Je-li ujednána smluvní pokuta, nemá věřitel právo na náhradu škody vzniklé z porušení povinnosti, ke kterému se smluvní pokuta vztahuje. **Pozor – toto lze smluvně vyloučit a běžně se tak děje.**

Smluvní pokuta musí být sjednána určitě (určitelně), jinak je ujednání absolutně neplatné. Nepřiměřeně vysoká smluvní pokuta – automaticky neznamená neplatnost. Judikatura připouští až 1% denně z dlužné částky.

Nepřiměřeně vysokou smluvní pokutu může soud na návrh dlužníka snížit s přihlédnutím k hodnotě a významu zajišťované povinnosti až do výše škody vzniklé do doby rozhodnutí porušením té povinnosti, na kterou se vztahuje smluvní pokuta.

Nepřiměřeně vysoký smluvní úrok z prodlení – absolutní neplatnost.

Zvláštní případy:

- a) Nájem bytu - zákon stanovuje nejvyšší přípustnou výši smluvní pokuty jako max. tři měsíční nájmy
- b) Zákoník práce – smluvní pokuta v zákoně zakázána s výjimkou smluvní pokuty za porušení konkurenční doložky zaměstnancem
- c) Smlouvy se spotřebitelem – pokud soud dojde k závěru, že smluvní pokuta byla sjednána tak, že zakládá výraznou nerovnováhu ve prospěch spotřebitele (§ 1813), pak absolutně neplatná

Darovací smlouva

Darovací smlouvou dárce bezplatně převádí vlastnické právo k věci nebo se zavazuje obdarovanému věc bezplatně převést do vlastnictví a obdarovaný dar nebo nabídku přijímá.

Při darování věci zapsané do veřejného seznamu vyžaduje smlouva písemnou formu. Písemnou formu vyžaduje smlouva také tehdy, nedojde-li k odevzdání věci zároveň s projevem vůle darovat a přijmout dar.

Odvolání daru pro nevděk

Ublížil-li obdarovaný dárci úmyslně nebo z hrubé nedbalosti tak, že zjevně porušil dobré mravy, může dárce, neprominul-li to obdarovanému, od darovací smlouvy pro jeho nevděk odstoupit. Byl-li dar již odevzdán, má dárce právo požadovat vydání celého daru, a není-li to možné, zaplacení jeho obvyklé ceny.

Odůvodňují-li to okolnosti, považuje se za nevděk vůči dárci také zjevné porušení dobrých mravů vůči osobě obdarovanému blízké.

Zápůjčka (půjčka)

Přenechání zastupitelné věci (nejčastěji peněz)

dlužníkovi (vydlužitel) s tím, že dlužník po určitém čase vrátí věc stejného druhu.

Pozor – jde o tzv. reálný kontrakt, v případě sporu musí žalobce (věřitel) prokázat, že peníze skutečně poskytl.

Výpůjčka

Přenechání věci do dočasného bezplatného užívání

Pozor – speciální úprava pro uplatnění práv z výpůjčky

§ 2200 - Práva půjčitele a vypůjčitele musí být uplatněna do tří měsíců od vrácení věci, jinak je soud nepřizná, namítne-li druhá strana opožděné uplatnění práva.

Nájemní smlouva – bytový nájem

- zrušeny bytové náhrady,
- jsou zakázána ujednání např. o chování domácího zvířectva či zákaz kouření,
- předmětem nájmu k bydlení může být i prostor, jež není stavebně-technicky určen k trvalému bydlení

Kauce – maximálně 3 měsíční nájmy. Při nečerpání kauce má pronajímatel vrátit kauci vč. běžného úroku (úročení

od počátku poskytnutí).

Pronajímatel může vypovědět nájem na dobu určitou nebo neurčitou v tříměsíční výpovědní době,

a) poruší-li nájemce hrubě svou povinnost vyplývající z nájmu,

b) je-li nájemce odsouzen pro úmyslný trestný čin spáchaný na pronajímateli nebo členu jeho domácnosti nebo na osobě, která bydlí v domě, kde je nájemcův byt, nebo proti cizímu majetku, který se v tomto domě nachází,

c) má-li být byt vyklizen, protože je z důvodu veřejného zájmu potřebné s bytem nebo domem, ve kterém se byt nachází, naložit tak, že byt nebude možné vůbec užívat, nebo

d) je-li tu jiný obdobně závažný důvod pro vypovězení nájmu.

Pronajímatel může dále vypovědět nájem na dobu neurčitou v tříměsíční výpovědní době i v případě, že

a) má být byt užíván pronajímatelem, nebo jeho manželem, který hodlá opustit rodinnou domácnost a byl podán návrh na rozvod manželství, nebo manželství

bylo již rozvedeno,

b) potřebuje pronajímatel byt pro svého příbuzného nebo pro příbuzného svého manžela v přímé linii nebo ve vedlejší linii v druhém stupni.

Poruší-li nájemce svou povinnost zvláště závažným způsobem, má pronajímatel právo vypovědět nájem bez výpovědní doby a požadovat, aby mu nájemce bez zbytečného odkladu byt odevzdal, nejpozději však do jednoho měsíce od skončení nájmu.

Nájemce porušuje svou povinnost zvláště závažným způsobem, zejména nezaplatil-li nájemné a náklady na služby za dobu alespoň tří měsíců, poškozuje-li byt nebo dům závažným nebo nenapravitelným způsobem, způsobuje-li jinak závažné škody nebo obtíže pronajímateli nebo osobám, které v domě bydlí nebo užívá-li neoprávněně byt jiným způsobem nebo k jinému účelu, než bylo ujednáno.

Výpověď z nájmu vždy písemně, nutnost prokázat doručení druhé straně.

Výpovědní doba běží od prvního dne kalendářního měsíce následujícího poté, co výpověď došla druhé

straně. (lze si počátek běhu výpovědní doby sjednat odlišně).

Pozor: Vypoví-li nájem pronajímatel, musí ve výpovědi poučit nájemce o jeho právu vznést proti výpovědi námitky a navrhnout přezkoumání oprávněnosti výpovědi soudem, jinak je výpověď neplatná.

Nájemce má právo podat návrh soudu, aby přezkoumal, zda je výpověď oprávněná, do dvou měsíců ode dne, kdy mu výpověď došla. (judikatura dovodila, že kterémukoli soudu v ČR).

Licenční smlouva

Licenční smlouvou poskytuje poskytovatel nabyvateli oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví (licenci) v ujednaném omezeném nebo neomezeném rozsahu a nabyvatel se zavazuje, není-li ujednáno jinak, poskytnout poskytovateli odměnu.

Smlouva vyžaduje písemnou formu,

a) poskytuje-li se licence výhradní, nebo

b) má-li být licence zapsána do příslušného veřejného seznamu. (ÚPV, EUIPO, WIPO, apod).

Licence:

- výhradní (jen pro příjemce licence a pokud není ujednáno jinak, nesmí předmět licence využívat ani její poskytovatel)
- nevýhradní

Není-li sjednáno, že licence je výhradní, pak je nevýhradní.

Příkazní smlouva

Příkazní smlouvou se příkazník zavazuje obstarat záležitost příkazce.

Osobní výkon příkazníka (např. advokát, daňový poradce) a obecně za odměnu.

Příkazník má jednat v nejlepším zájmu příkazce.

Kupní smlouva

- povinnost prodávajícího: odevzdat kupujícímu předmět koupě (v případě nemovitosti převést na něj právo k nemovité věci) a umožnit mu získat vlastnické právo k věci
- povinnost kupujícího: převzít věc vymezenou ve smlouvě a řádně za ni zaplatit sjednanou cenu

Povinnost kupujícího zkontrolovat věc po převzetí a upozornit na zjevné vady věci.

Pozor - včas reklamovat vady. Zjevné bez zbytečného odkladu po převzetí, skryté bez zbytečného odkladu poté, kdy je zjistíte (nebo je bylo možné zjistit). Je potřeba popsat vadu a nárok, který kupující požaduje (nárok z odpovědnosti za vady).

Je-li vadné plnění podstatným porušením smlouvy, má kupující právo:

- a) na odstranění vady dodáním nové věci bez vady nebo dodáním chybějící věci,
- b) na odstranění vady opravou věci,

- c) na přiměřenou slevu z kupní ceny, nebo
- d) odstoupit od smlouvy.

Je-li vadné plnění nepodstatným porušením smlouvy, má kupující právo:

- a) na odstranění vady dodáním nové věci bez vady nebo dodáním chybějící věci,
- b) na odstranění vady opravou věci,
- c) na přiměřenou slevu z kupní ceny

Kupující sdělí prodávajícímu, jaké právo si zvolil při oznámení vady. Provedenou volbu nemůže kupující změnit bez souhlasu prodávajícího; to neplatí, žádal-li kupující opravu vady, která se ukáže jako neopravitelná. Neodstraní-li prodávající vady v přiměřené lhůtě či oznámí-li kupujícímu, že vady neodstraní, může kupující požadovat místo odstranění vady přiměřenou slevu z kupní ceny, nebo může od smlouvy odstoupit.

Pokud kupující neoznámil zjevné vady včas, soud mu nepřizná nároky z vadného plnění. To samé platí i pro skrytou vadu, která se na věci vyskytne později.

Záruka za jakost: prodávající se zavazuje, že věc bude po určitou dobu způsobilá k použití pro obvyklý účel nebo že si zachová obvyklé vlastnosti. Tyto účinky má i uvedení záruční doby nebo doby použitelnosti věci na obalu nebo v reklamě. Záruka může být poskytnuta i na jednotlivou součást věci.

Záruka začíná běžet od:

- a) od odevzdání věci kupujícímu,
- b) byla-li věc podle smlouvy odeslána, běží od dojití věci do místa určení,
- c) má-li být věc podle smlouvy prodávajícím (nebo jím určenou osobou) uvedena do provozu, běží záruka obecně ode dne uvedení věci do provozu.

Novinka od 1.1. 2023 pro spotřebitele při koupi zboží v obchodě

Kupující může vytknout vadu, která se na věci projeví v době dvou let od převzetí (u použité věci je to 1 rok).

Soud právo z vady přizná i v případě, že nebyla vytknuta bez zbytečného odkladu poté, co ji mohl kupující při

dostatečné péči zjistit.

Projevili-li se vada v průběhu jednoho roku od převzetí, má se za to, že věc byla vadná již při převzetí, ledaže to povaha věci nebo vady vylučuje. (nově otočení důkazního břemene pro první rok).

Kupní smlouva – nemovitost

Povinnost písemné formy (vždy). Pokud je nemovitost vedená v KN, vlastnictví přechází až vkladem do KN (rozhodnutím katastrálního úřadu o povolení vkladu).

Pozor! Pokud má pozemek, na němž je stavba stejného vlastníka stavba, od 1. 1. 2014 přestává být stavba věcí (v právním slova smyslu) a stává se součástí pozemku! Kdykoli později se sjednotí vlastnictví stavby a pozemku, pak v tom okamžiku stavba přestává být věcí (v právním smyslu) a stává se součástí pozemku.

Skryté vady stavby na pozemku – zákonná lhůta 5 let od nabytí vlastnictví pro případnou reklamaci vady.

Smlouva o dílo

Smlouvou o dílo se zhotovitel zavazuje provést na svůj náklad a nebezpečí pro objednatele dílo a objednatel se zavazuje dílo převzít a zaplatit cenu.

Dílo je provedeno, je-li dokončeno a předáno.

Dílo je dokončeno, je-li předvedena jeho způsobilost sloužit svému účelu. Objednatel převezme dokončené dílo s výhradami, nebo bez výhrad.

Cena díla: Je-li určena pevnou částkou, nebo odkazem na rozpočet, který je součástí smlouvy nebo byl objednateli sdělen zhotovitelem do uzavření smlouvy, nemůže ani objednatel ani zhotovitel žádat změnu ceny proto, že si dílo vyžádalo jiné úsilí nebo jiné náklady, než bylo předpokládáno. (bez dohody stran zhotovitel nemůže promítnout do ceny např. inflaci, zvýšené náklady, apod.)

Právo na zaplacení ceny díla vzniká provedením díla. Je-li dílo přejímáno po částech, vzniká právo na zaplacení ceny za každou část při jejím provedení.

Pozor – je-li dokončení díla podmíněno předáním formou písemného předávacího protokolu, musí se takto dílo předat (hmotněprávní podmínka pro nárok na zaplacení ceny).

Nároky z vad díla – jako u kupní smlouvy.

Odpovědnost za delikt (občanskoprávní), náhrada majetkové a nemajetkové újmy

Rozlišuje se:

- a) újma majetková – pak hovoříme o povinnosti nahradit škodu,

- b) újma nemajetková – jde o případy, kdy přímo škoda na majetku nevznikla, ale deliktní jednání je v podobě k zásahu do práva na čest, práva na jméno, apod.

V případě nemajetkové újmy (např. poškození jména článkem v novinách) se tyto věci řeší nejčastěji formou omluvy a tam, kde se jeví nedostatečná, potom peněžitou satisfakcí, kterou hradí škůdce. O přiměřené výši satisfakce rozhoduje soud.

Aby vznikla odpovědnost za delikt musí být obecně splněny kumulativně následující podmínky:

- 1) aktivní jednání konajícího či opomenutí jednat,

- 2) protiprávní jednání - porušení nějaké právní povinnosti jednáním či opomenutím,

3) vznik škody,

4) příčinná souvislost mezi vznikem škody a protiprávním úkonem,

5) předpoklad zavinění (v několika případech zákon stanovuje tzv. objektivní odpovědnost bez ohledu na zavinění).

Protiprávní jednání (porušení právní povinnosti):

- může jít o porušení povinnosti stanovené přímo zákonem, nebo
- může jít o porušení smluvní povinnosti.

Pod porušení zákonné povinnosti spadá např. i porušení tzv. prevenční povinnosti předcházet škodám.

Základním předpokladem pro uplatnění deliktní odpovědnosti **je příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním a jeho následkem (vznikem škody).**

Jak se zprostit odpovědnosti za delikt?

V případě porušení zákonné povinnosti např. prokázáním jednání v podobě:

- nutná obrana (Kdo odvrací od sebe nebo od jiného bezprostředně hrozící nebo trvající protiprávní útok a způsobí přitom útočníkovi újmu, není obecně povinen k její náhradě).
- krajní nouze (Kdo odvrací od sebe nebo od jiného přímo hrozící nebezpečí újmy, není povinen k náhradě újmy tím způsobené, nebylo-li za daných okolností možné odvrátit nebezpečí jinak nebo nezpůsobí-li následek zjevně stejně závažný nebo ještě závažnější)
- oprávněné použití zbraně, apod.

V případě porušení zákonné povinnosti zákon přímo předpokládá, že škůdce jedná nedbale a tedy zaviněně alespoň z nedbalosti.

Případy zvláštní odpovědnosti za škodu vymezené v občanském zákoníku (např. škoda na vnesené věci, škoda způsobená zvířetem, apod.).

V těchto případech zvláštní odpovědnosti zákon

upravuje (ne však všude!) přímo podmínky pro zproštění se odpovědnosti. Pokud v případě některého z druhů zvláštní odpovědnosti onen tvrzený škůdce prokáže, že naplnil zákonné podmínky pro své vyvinění, odpovědný nebude.

Např. škoda způsobená vadou výrobku – zproštění jen tehdy, pokud se prokáže, že za škodu může sám poškozený nebo někdo, komu výrobek svěřil.

Několik případů zvláštní odpovědnosti za škodu ovšem zakládá objektivní odpovědnost, kdy přímo zákon stanoví, že vyvinut se vůbec nejde.

Objektivní odpovědnost za škodu

- a) škoda na nemovité věci - Kdo, byť oprávněně provádí nebo zajišťuje práce, jimiž se jinému působí škoda na nemovité věci, nebo jimiž se držba nemovité věci znemožní nebo podstatně ztíží, nahradí škodu z toho vzniklou.

- b) Škoda způsobená věcí. Tady pozor, nepůjde jen o případy vadné věci, ale i o případy, kdy bude škoda

způsobená pádem věci nebo vyhozením věci z místnosti či podobného místa.

c) Škoda způsobená zvířetem – odpovídá vlastník zvířete, a to i tehdy, pokud zvíře svěřil třetí osobě a ta nad ním zanedbala dohled. (výjimka je za určitých podmínek u domácích zvířat nebo vodícího psa, pokud tato způsobí škodu, lze se za určitých podmínek vyvinit).

Porušení smluvní odpovědnosti – škůdce musí prokázat, že jednal nezaviněně, tedy že mu ve splnění povinnosti ze smlouvy dočasně nebo trvale zabránila mimořádná nepředvídatelná a nepřekonatelná překážka vzniklá nezávisle na jeho vůli.

Případy odpovědnosti za škodu podle jiných právních předpisů – např. náhrada škody v režimu zákoníku práce, náhrada škody podle krizového zákona, náhrad škody podle zákona o odpovědnosti státu za nesprávné rozhodnutí či úřední postup, apod.

Případy náhrad škod podle zvláštních zákonů

a) náhrada škody dle zákoníku práce

Zaměstnanec hradí škodu jen do výše 4,5 násobku průměrné mzdy, ale musí jít o škodu nedbalostní. U úmyslné škody se hradí 100%.

Pokud má zaměstnanec sjednanu dohodu o hmotné odpovědnosti (např. prodavačka pracující s hotovostí), odpovídá za schodek na svěřených hodnotách do výše schodku (manko), a to i když manko vzniklo nedbalostním jednáním.

b) Odpovědnost státu dle z.č. 82/1998 Sb., za nesprávné rozhodnutí či nesprávný úřední postup.

Škodu je třeba nejprve uplatnit u příslušného ústředního stát. orgánu (nejčastěji je to Ministerstvo spravedlnosti) ve lhůtě 6 měsíců od vzniku škodní události a pokud v této době není nárok uspokojen či odmítnut, je potřeba podat žalobu.

Takto se např. odškodňují náklady za obhajobu (obviněný byl pravomocně zproštěn obžaloby, může požadovat proplacení nákladů své obhajoby podle vyhlášky), odškodnění za průtahy v řízení (např. běžný civilní spor se táhl nadprůměrně dlouho, apod.).

c) Náhrada škody podle krizového zákona nebo řešení problematiky náhrady škody podle zákona o veřejném zdraví, apod.

V případě odpovědnosti za škodu podle zvláštních právních předpisů se v těchto zákonech přímo stanoví podmínky pro vznik škodního nároku vč. možností případného vyvinění.

Jestliže je škůdců více, pak odpovídají poškozenému společně a nerozdílně všichni. Poškozený může škodu vymáhat po všech či jen po některých z nich.

Jestliže se na škodě podílí i sám poškozený (např. svým nedbalým jednáním), rozsah náhrady škody se podle toho přiměřeně sníží.

Pozor! Zákon na rozdíl od předchozí právní úpravy zavedl to, že primárně se škoda nahrazuje uvedením v předešlý stav! Teprve není-li to dost dobře možné, nebo požádá-li o to poškozený, nahrazuje se škoda v penězích.

V případě vzniku škody se odškodňuje jak skutečná škoda, tak také ušlý zisk.

Ušlý zisk představuje ztrátu očekávaného majetkového přínosu na straně poškozeného. Při posuzování ušlého zisku jde o to, o jaký reálně dosažitelný, nikoliv

hypotetický, prospěch poškozený přišel; je tedy nutné vycházet z částky, kterou by v předmětném období za obvyklých podmínek poškozený získal s přihlédnutím k nákladům vynaloženým na dosažení tohoto zisku, popř. k nákladům na dosažení tohoto zisku potřebným.

Pozor u smluvní pokuty a náhrady škody! Pokud si ve smlouvě sjednáte smluvní pokutu, pak je třeba pamatovat, že smluvní pokuta je tzv. paušalizovaná náhrada škody! (nezkoumá se určení škody při porušení, ale škůdce platí sjednanou smluvní pokutu) Pokud chcete mít nárok jak na smluvní pokutu za určité porušení smlouvy, tak vedle toho nárok na skutečnou škodu, musí být ve smlouvě (pokud v ní je ujednání o smluvní pokutě) napsáno, že zaplacení smluvní pokuty nezavazuje osobou povinnou ze smluvní pokuty k úhradě skutečné škody poškozenému. Pokud máte sjednanu jen smluvní pokutu a nic dalšího, při porušení smluvní povinnosti máte nárok jen a tu smluvní pokutu.

Náhrada škody na zdraví – zejm. půjde o tyto nároky:

- náhrada bolestného,
- náhrada za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti a případně i po skončení pracovní neschopnosti,

- náhrada za ztížení společenského uplatnění (zejm. u závažnějších zranění či při delší době léčení),
- náhrada dalších nákladů souvisejících s léčením,
- náhrada vynaložených nákladů osoby, která se stará či pomáhá poškozenému (např. manžel vozí nechodící manželku na zdravotní prohlídky, takže může jít o náhradu cestovného nebo náhradu za ztrátu na výdělku manžela).

V případě vážnější škody na zdraví je nejlépe bolestné a nárok na ztížení společenského uplatnění objektivizovat příslušným znalcem z oboru zdravotnictví, odv. stanovení nemateriální újmy na zdraví.

Včasné uplatnění škodního nároku – jinak možné promlčení!